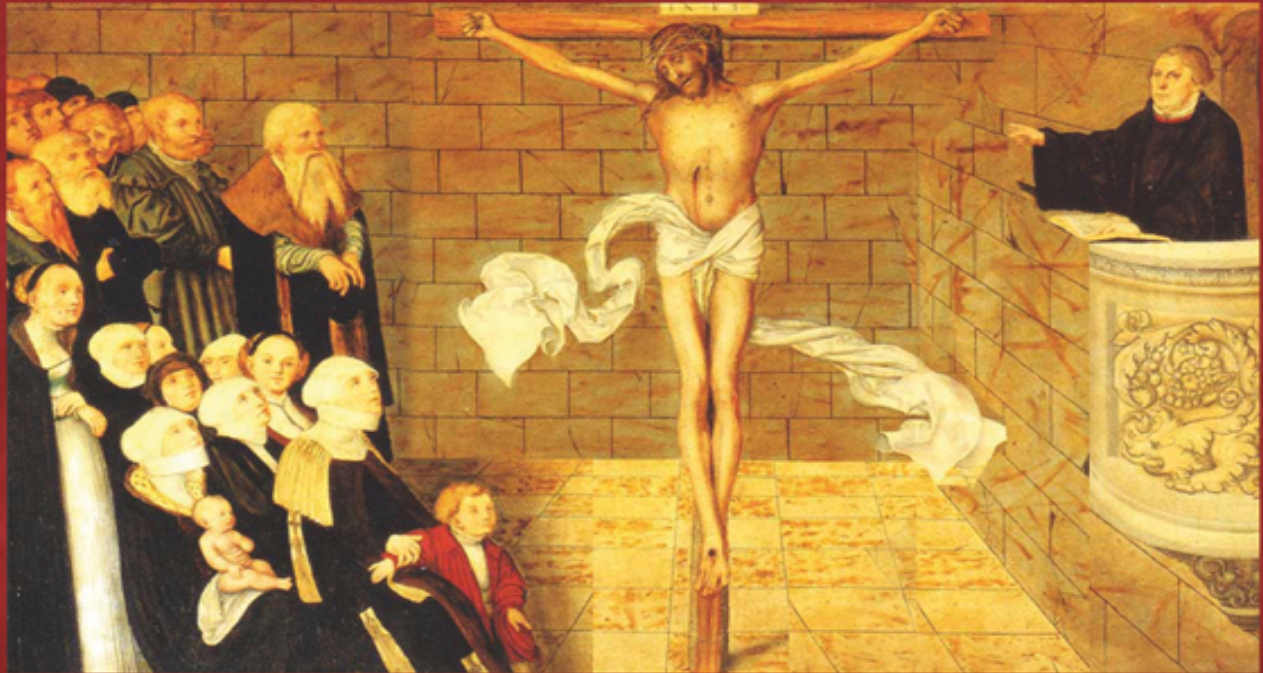

Martin Luther

Kirkepostillen

Bind 1
Vinterdelen

Indholdsfortegnelse

Forord

En lille vejledning i hvad man kan forvente at finde i evangelierne

1. søndag i advent Rom 13, 11-14

Formaning til gode gerninger

1. søndag i advent Matt 21, 1-9

Troen og gode gerninger

1. del - om troen

2. del - om de gode gerninger

3. del -den symbolske betydning

2. søndag i advent Rom 15, 4-13

Formaning til at bære næstens skrøbelighed

2. søndag i advent Luk 21, 25-36

1. del - om tegnene

2. del: De kristnes trøst over for disse tegn

3. søndag i advent 1 Kor 4, 1-5

Embedssyn

3. søndag i advent Matt 11, 2-10

Forskellen på lov og evangelium

4. søndag i advent Fil 4, 4-7

Hvordan vi skal forholde os både mod Gud og næsten

4. søndag i advent Joh 1, 19-28

Johannes Døber vidnesbyrd

Juleaften Titus 2, 11-15

Guds nådes åbenbarelse i Kristus

Juleaften Luk 2, 1-14

Jesu fødsel

Englenes sang

Juledags morgen Titus 3, 4-7

Gud og vores næste

Juledags morgen Luk 2, 15-20

Hyrernes tro

Juledags højmesse Hebr 1, 1-12

Kristi guddom

Juledags aften Joh 1, 1-14

Kristi navne og egenskaber

2. juledag ApG 6, 8-15 og 7, 54-60

Tro, kærlighed, trøst og frelse

2. juledag Matt 23, 34 - 39

Fornuften og det naturlige lys

3. juledag Siraks Bog 15, 1-6

Formaning til gudsfrygt og retfærdighed

3. juledag Joh 21, 19-23

To lærdomme

Søndag efter jul Gal 4, 1-7

Lovens og nådens folk

Søndag efter jul Luk 2, 33-40

Om Simeon og Anna
Første del om Simeon
Evangeliets anden del om Anna

Nytårsdag Gal 3, 23-29

Loven og dens gerninger

Nytårsdag Luk 2, 21

Omskærelsen

Helligtrekonger Esajas 60, 1-6

Evangeliets udbredelse og frugt

Helligtrekonger Matt 2, 1-12

Hedningernes omvendelse

1. s. efter Helligtrekonger Rom 12, 1-5

Om troens frugter

1. s. efter helligtrekonger Luk 2, 41-52

Store nådegaver indebærer store kors

2. s. efter helligtrekonger Joh 2, 1-11

Ægteskabet er indstiftet af Gud

2. og 3. s. e. helligtrekonger Rom 12, 6-21

Én tro–mange nådegaver

3. s. efter helligtrekonger Matt 8, 1-13

Om dåben og barnets tro

4. s. efter helligtrekonger Rom 13, 8-10

Om kærligheden

4. s. efter helligtrekonger Matt 8, 23-27

Troens og vantroens væsen

5. s. efter helligtrekonger Kol 3, 12-17

Om troens frugter

5. s. efter helligtrekonger Matt 13, 24-30

Lignelsen om ukrudtet i hveden

Søndag septuagesima 1 Kor 9, 24 -10, 5

Advarsel mod hovmod

Søndag septuagesima Matt 20, 1-16

Den rette forståelse af lignelserne

Søndag seksagesima 2 Kor 11, 19 -12, 9

Om Paulus' ros

Søndag seksagesima Luk 8, 5-15

Om Guds ords disciple og dets frugt

Fastelavns søndag 1 Kor 13,1-13

Om hovmod og kærligheden

Fastelavns søndag Luk 18, 31-43

Jesus forudsiger sin lidelse, død og opstandelse

1. søndag i fasten 2 Kor 6, 1-10

Formaning og tilskyndelse til et kristent liv

1. søndag i fasten Matt 4, 1-11

Kristi faste og fristelse

2. søndag i fasten 1 Thess 4, 1-7

Om hellighed og broderkærlighed

2. søndag i fasten Matt 15, 21-28

Den kana'anæiske kvindes tro

3. søndag i fasten Ef 5, 1-9

Formaning

3. søndag i fasten Luk 11, 14-28

Kristi forsvar mod sine spottere

Midfaste søndag Gal 4, 21-31

Henvisning til Den Store Galaterbrevskommentar

Midfaste søndag Joh 6, 1-15

Bespisningen af de fem tusind

5. søndag i fasten Hebr 9, 11-15

Om Kristi præstedømme

5. søndag i fasten Joh 8, 46-59

Livsførelsen og læren

Palmesøndag Fil 2, 5-11

Kristus som billede på kærlighed

Om skriftemålet og nadveren

Skriftemålet

Om den hellige nadver

Om Kristi hellige lidelses betragtning

Den anden del

Forord

Martin Luthers store Kirkepostil fremkom ikke fuldt færdig på én gang. Den udkom i større og mindre stykker over en årrække afbrudt af de historiske begivenheder omkring reformationen.

På fyrstens opfordring tog Luther fat på at skrive en prædikevejledning til kirkeårets bibeltekster. I første omgang foregik det på latin og omfattede kun adventstiden. Dette arbejde blev afbrudt af rigsdagen i Worms med det efterfølgende ophold i skjul på Wartburg. Her fortsatte Luther opgaven med prædikener over juletiden, men nu på tysk. Og efterfølgende omskrev han også adventsdelen på tysk. Disse to dele udkom samlet i 1522 sammen med Luthers indledning: "Hvad man skal søge og forvente at finde i evangelierne".

Nye begivenheder betød at Luther først kunne gå videre med opgaven i 1525, hvor han udgav prædikener over fastetiden frem til påske. Flere dele kom til efterhånden, men først i 1544 udkom den fulde Kirkepostil med prædikener til alle årets bibeltekster både til evangelierne og brevene. En del af de tidligere prædikener blev da erstattet af nye på baggrund af nye teologiske spørgsmål og den kirkelige udvikling. Revisionen foregik under Luthers opsyn og udkom i sin fulde længde og fylde med Luthers forord.

Det er denne udgave der her bringes i en ny dansk oversættelse, som er sammenholdt med den tidligere dansk-norske oversættelse udgivet i Stavanger 1862.

I Kirkeordinansen fra reformationens indførelse i Danmark nævnes Luthers Kirkepostil faktisk udtrykkeligt som en af kirkens grundbøger, som enhver præst skal eje og bruge i

sin forkyndelse. Postillen er således også en helt grundlæggende bog for den danske folkekirke.

Med ændret typografi kan Kirkepostillen nu udgives i 2 bind. Hermed bibeholdes Luthers oprindelige to dele:

Bind 1: Vinterdelen.

Fra advent til langfredag.

Bind 2: Sommerdelen.

Fra påske til sidste søndag i trinitatis.

På net-siden lutherdansk.dk findes der en samlet oversigt over alle prædikenerne. Desuden er der mulighed for dér at søge på ord og vendinger i hele Kirkepostillen.

På lutherdansk.dk findes desuden de skrifter, Luther henviser til i sine prædikener og som derfor er en slags eksterne ressourcer, der hører med til Kirkepostillen. Det gælder ikke mindst Den Store Galaterbrevskommentar, som netop er udkommet på ny.

Finn B. Andersen
IMB&LMB, cand.theol.
Redaktør af lutherdansk.dk

En lille vejledning i hvad man kan forvente at finde i evangelierne

Det er almindeligt, at man tæller og nævner evangelierne efter de enkelte evangelietekster i Ny Testamente og siger, at der er fire evangelier. En af følgerne af det er, at man ikke ved noget om, hvad Paulus og Peter siger i deres breve. Man betragter kun deres lære som tilføjelser til evangelierne, som det også fremgår i en fortale af Hieronymus. Men endnu værre er det, at man anser evangelierne og brevene for at være en slags lovbøger, der blot lærer os, hvad vi skal gøre og fremstiller Kristi gerninger som forbilleder for os. Hvor man fejlagtig har disse to opfattelser i hjertet, kan man hverken læse evangelierne eller brevene på en kristen måde og med udbytte, men man bliver ved med at være en hedning som før.

Der er kun ét evangelium

Derfor må man gøre sig det helt klart, at der kun er ét evangelium, men det er skrevet af mange apostle. Alle brevene af Paulus og Peter, ja, også Lukas' bog om apostlenes gerninger, er et evangelium. De opregner ikke alle Kristi gerninger og ord, men det ene skrift gengiver det kortere og omfatter mindre end det andet. Der er jo heller ingen af de fire store evangelier, der indeholder alle Kristi ord og gerninger, for det er ikke nødvendigt. Evangeliet er intet andet og skal ikke være andet end en tale eller beretning om Kristus. Sådan er det jo også almindeligt blandt mennesker. Man skriver bøger om konger eller fyrster, hvad de har gjort og sagt og oplevet. Det kan man

gøre på forskellige måder, den ene gør det længere, den anden mere kortfattet.

Sådan er evangeliet heller ikke andet end en historisk skildring, en fortælling, en livshistorie, der handler om Kristus, hvem han er, hvad han har gjort, talt og lidt. Den ene forfatter har beskrevet det kortere, den anden længere, den ene på én måde, den anden anderledes. Kort sagt, er evangeliet et budskab om Kristus, at han er Guds Søn, som for vor skyld er blevet menneske, er gået i døden, er opstået og er blevet indsat som Herre over alle ting. Det er også det, Paulus beskriver og uddyber i sine breve, hvor han udelader de undergerninger og begivenheder i Kristi liv, der allerede er nævnt i de fire evangelier. Og dog indeholder hans breve komplet og i rigt mål det hele, fulde evangelium, som det klart fremgår af hans indledningshilsen i Romerbrevet. Her beskriver han, hvad evangeliet er, og siger: Paulus, Jesu Kristi tjener, kaldet til apostel, udkåret til at forkynde Guds evangelium, som han forud har lovet ved sine profeter i de hellige Skrifter. Evangeliet om Guds Søn, der ifølge sin kødelige herkomst er født af Davids slægt og ifølge Helligheds-ånd med væld blev godtgjort at være Guds Søn ved opstandelsen fra de døde, Jesus Kristus, vor Herre osv.

Her ser du, at evangeliet er en beretning om Kristus, Guds og Davids Søn, død og opstået og indsat som Herre. Det er evangeliets hovedindhold. Ligesom der nu kun er én Kristus, således er der også kun ét evangelium og der kan ikke være flere. Og fordi Paulus og Peter ikke forkynder andet end netop den Kristus, så kan deres breve heller ikke være andet end et evangelium. Ja, selv når det gælder profeterne, har de også forkyndt evangeliet og talt om Kristus, som Paulus her siger, og som enhver jo véd. Så heller ikke deres lære er andet end det sande, rene, rette evangelium, hvor de taler om Kristus, som om Lukas eller Mattæus havde skrevet det. Når Esajas således i kapitel 53 taler om, hvordan Kristus skal dø for os og bære vor synd, så har han

forkyndt det rene evangelium. Og jeg siger, som sandt er, at den, der ikke får fat i den forståelse af evangeliet, vil aldrig få fat i selve kernen i Bibelen og kunne forstå den rigtigt.

Kristus som gave og som eksempel

For det andet må du ikke gøre Kristus til en Moses, som om han ikke gjorde mere end at undervise og give et forbillede. Det gør nemlig også andre hellige og evangeliet er ikke en lovbog eller lærebog i etik. Nej, du bør opfatte Kristus, hans ord, gerning og lidelse på to måder. Først som et forbillede, fremholdt for dig, som du skal følge og handle efter. det siger Peter i sit første brev, 2,21: Kristus led for os og efterlod os et forbillede. Som du altså ser, at Kristus beder, faster, hjælper folk og viser kærlighed imod dem, sådan skal du også bære dig ad i dit liv, mod din næste. Dog er det det mindst betydningsfulde i evangeliet. Og det er ikke derfor, det kan kaldes evangelium. For derved gavner Kristus dig ikke mere end nogen anden hellig gør. Hans liv bliver jo således begrænset til ham selv og gavner ikke dig. Kort sagt, at forstå evangeliet på den måde gør ikke nogen til en kristen. Det skaber kun hyklere. Du må nå til en langt højere forståelse. Imidlertid har den nævnte måde gennem lang tid været den allerbedste prædikemåde, skønt den endda sjældent var at finde.

Kristus som gave

Evangeliets virkelige kerne og grundvold er, at du først modtager og erkender Kristus som en gave, der er skænket dig af Gud og hører dig til, inden du bruger ham som forbillede. Og når du fæster blikket på ham eller hører, at han gør eller lider noget, så skal du ikke tvivle på, at Kristus selv med det, han gør eller lider, er din. Du kan sætte din fulde lid til det, ganske som om du selv havde gjort det, ja,

som om du var den Kristus. Se, det kan man kalde at erkende evangeliet ret, nemlig at erkende Guds overmåde store godhed, som ingen profet, ingen apostel, ingen engel nogen sinde har kunnet tale fyldestgørende om, og intet hjerte tilstrækkeligt har kunnet beundre og fatte. Det er Guds store, brændende kærlighed til os. Ved den bliver hjertet og samvittigheden glad, tryk og tilfreds. Det er at prædike den kristne tro. Derfor kaldes en sådan prædiken evangelium, som på vores sprog betyder et glædeligt, godt, trøsterigt budskab. På grund af det budskab kaldes apostlene også for de tolv budbringere.

Det er det, Esajas taler om i kapitel 9, 6: Et barn er født os, en søn er os givet. Og hvis han er givet os, må han jo være vores. Så må vi også tage ham til os som vores. Og i Romerbrevet 8, 32 siges der: Hvordan skal han kunne andet end skænke os alt med ham? Se, når du således griber Kristus som en gave, givet dig til eje, og ikke tvivler på det, så er du en kristen. Den tro frelser dig fra synd, død og Helvede og gør, at du sejrer over alle ting. Det kan ingen tale tilstrækkeligt om, og man må med beklagelse konstatere, at en sådan forkyndelse er blevet fortiet i verden, samtidig med at man højlydt roser selve betegnelsen evangelium.

Kristus som eksempel

Når du på den måde har Kristus som din saligheds grund og egentlige skat, så følger det andet punkt efter. Da kan du bruge ham som dit forbillede, så du også giver dig således hen for at tjene din næste, som du ser, at Kristus har givet sig hen for dig. Se, da er både troen og kærligheden i virksomhed. Da er Guds bud opfyldt og mennesket parat til at gøre og lide alt, glad og uden frygt. Vær derfor opmærksom på, at Kristus skænkede dig som en gave nærer din tro og gør dig til en kristen. Men Kristus som et forbillede

øver dig i gode gerninger. Disse gerninger gør dig derfor ikke til en kristen, men de udføres af dig, der forinden er blevet kristen. Som nu gave og forbillede er to vidt forskellige ting, så stor forskel er der også mellem tro og gerninger. Troen har ikke noget i sig selv, men udelukkende Kristi gerning og liv. Gerningerne er i sig selv noget, men de skal ikke gavne dig selv, men din næste.

Heraf ser du, at evangeliet egentlig ikke er en bog om etik og lovbud, der kræver noget, vi skal udføre. Det er en bog fuld af guddommelige løfter, hvor Gud lover, rækker og giver os alle sine skatte og velgerninger i Kristus. Men at Kristus og apostlene giver os god undervisning og udlægger loven for os, det er blot velgerninger på linje med andre gerninger, Kristus har gjort. Og god og sand undervisning er ikke nogen ringe ting. Derfor ser vi også, at han ikke forskrækker os. Han presser ikke og driver ikke på, som Moses gør i det Gamle Testamente, og som det jo er lovens natur. Nej, han underviser os kærligt og venligt. Han siger blot, hvad vi skal gøre, og hvad vi skal undlade, og hvordan det vil gå den, der handler ondt og den, der gør godt. Han driver og tvinger ingen. Ja, han underviser endog på en så blid måde, at han mere lokker end befaler. Han begynder jo med at sige: Salige er de fattige, salige er de sagtmodige. Og apostlene plejer også at bruge ord som: jeg formaner, jeg beder, jeg bønfalder osv. Men Moses siger: jeg befaler, jeg forbyder. Han truer og forskrækker desuden med forfærdelige straffe og ulykker. Ud fra den vejledning kan du læse og høre evangelierne, så de gavner dig.

Evangeliet bringer Kristus til os

Når du nu slår op i evangelieteksten og læser eller hører, hvordan Kristus vandrer fra sted til sted, eller nogen bliver båret frem til ham, så skal du være opmærksom på, at han gennem det evangelium eller den forkyndelse netop

kommer til dig eller du bringes til ham. For forkyndelsen af evangeliet er ikke andet, end at Kristus kommer til os, eller at vi bringes til ham. Når du derfor ser, hvad han gør, og hvordan han hjælper enhver, som han kommer til, eller som bringes til ham, så skal du vide, at det samme virker troen i dig. Kristus rækker din sjæl ganske den samme hjælp og godhed ved sit evangelium. Hvis du nu forholder dig passiv og lader ham gøre godt imod dig, så er det virkelig dit, så er Kristus din, skænket dig som gave. Den åbenhed er jo netop udtryk for, at du tror, at han gør vel imod dig og hjælper dig

Derefter er det nødvendigt, at du anvender det som et forbillede. Du må på samme måde hjælpe din næste og gøre sådan imod ham, at du også giver dig selv til ham som en gave og et forbillede. Det taler Esajas om i kapitel 40: Vær trøstig, vær trøstig, mit kære folk, siger Herren jeres Gud. Tal til Jerusalems hjerte og råb til den, at dens synd er forladt, dens misgerning er forbi, den har modtaget dobbelt godt af Herrens hånd i bytte for alle sine synder. det dobbelte gode er de to ting, som vi har i Kristus, både gaven og forbilledet. På disse to goder peger også de to arvedele, som den førstefødte søn fik ifølge Moseloven, og også mange andre hentydende eksempler i det Gamle Testamente.

Det er synd og skam, at vi kristne er kommet så langt bort og har været så dovne i vores omgang med evangeliet. Ikke alene forstår vi det ikke, men vi trænger endog til, at man allerførst ved andre bøger og forklaringer viser os, hvad man skal søge og regne med at finde her. For evangelierne og apostlenes breve er skrevet ned med det for øje, at de selv vil være sådanne vejvisere. De vil selv lede os ind i profeternes og Moses' skrifter i Det Gamle Testamente, for at vi dér skal læse og se, hvordan Kristus er svøbt i klude og lagt i krybben, dvs. hvordan han er indeholdt i profeternes skrifter.

Bibelstudium i højsædet

Vi skal altså øve os i profeternes skrifter, studere dem og se, hvad Kristus er, hvortil han er givet os, hvordan han er lovet os. Vi skal se, hvordan hele Skriften peger på ham, som han jo også selv siger i Johannes 5, 46: Hvis I troede Moses, vil I tro mig, for om mig har han skrevet. Ligeledes i 5, 39: Ransag og søg i Skriften, for det er den, der vidner om mig. Det er det, Paulus har i tanke i Romerbrevets 1, hvor han straks i indledningshilsenen siger, at evangeliet er forjættet af Gud ved profeterne i Den Hellige Skrift. Derfor henviser evangelisterne og apostlene os også altid til Skriften og siger: således står der skrevet, og: det er sket, for at profeternes skrifter skal opfyldes, og lignende udsagn. I Apostlenes Gerninger 17 siger Lukas, at da folk i byen havde modtaget evangeliet med glæde, studerede og granskede de Skriften dag og nat, for at se, om det virkelig forholdt sig sådan. På samme måde var det, da Peter skrev sit brev. Han siger midt i det første kapitel: Den frelse har profeterne grundet over, når de profeterede om den nåde, der skal blive jer til del. De har grundet over, hvornår den tid vil komme og hvordan den vil være. Kristi Ånd, som var i dem, viste nemlig frem til den tid, når den gennem dem forud vidnede om Kristi lidelser og al den herlighed, der skal følge efter. Og det blev åbenbaret for dem, at det ikke var sig selv, men os de tjente med det, som nu er blevet os forkyndt ved Helligånden, som er sendt fra Himmelen. Noget, som selv englens længes efter at opleve. (1 Pet 1,10-12).

Det Gamle Testamente er stadig aktuelt

Hvad andet vil Peter med disse ord end at føre os ind i Skriften? Det er, som vil han sige: Vi prædiker og åbner Skriften for jer ved Helligåndens hjælp, så I selv kan læse og

se, hvad den indeholder, og hvilken tid profeterne har skrevet om. Det samme siger han også i ApG 3,24: Om den tid har alle profeterne talt, lige fra den første til den sidste. Derfor siger Lukas også i det sidste kapitel, at Kristus åbnede deres sind, så de forstod Skrifterne (Luk 24, 45). Og Kristus siger i Johannes 10, at han er døren, som man skal gå ind gennem. Den, der gør det, for ham åbner dørvogteren, som er Helligånden, så man kan finde græsgange og salighed. Så er det da sikkert og vist, at evangeliet selv er vejviser til det Gamle Testamente og underviser os i det. På samme måde har jeg også med den fortale gerne villet pege på evangeliet og undervise i det.

Men se nu, hvilke søde og fromme børn vi er! For at blive fri for at læse i Bibelen og her lære Kristus at kende, regner vi hele det Gamle Testamente for at være uden værdi. Som om det nu var forældet og ikke mere havde gyldighed. Og så er det dog det Gamle Testamente, der alene bærer navnet "Den Hellige Skrift". Evangeliet skal derimod egentlig ikke være skrift, men et mundtligt ord, der kaster lys over Skriften, som Kristus og apostlene gjorde det. Derfor har Kristus selv heller intet skrevet, men kun talt. Sin lære har han heller ikke kaldt skrift, men evangelium, det vil sige, et godt budskab eller en god forkyndelse, som ikke skal udbredes med pennen, men med munden. Og dog farer vi i vore dage sådan frem, at vi laver evangeliet om til en lovbog, gør Kristus til en Moses, og vores redningsmand til en almindelig lærer. Hvilken straf skal Gud ikke lade komme over et så tåbeligt, forvendt folk? Det er velfortjent, at han har ladet os fare vild i pavens lære og menneskers løgne, fordi vi har ladet hånt om hans Skrift og i stedet for Bibelen må lære forordninger, der kommer fra en løgnagtig tåbe og ond bedrager. Åh, Gud give, at det rene evangelium dog må blive kendt hos de kristne, og at det mit arbejde snart må blive unyttigt og unødvendigt. Så vil der virkelig være håb om, at også Den Hellige Skrift igen må komme til ære og værdighed. Det må nu i al korthed være tilstrækkeligt som

fortale og vejledning. I fortolkningen vil vi uddybe det mere.
Amen.

1. søndag i advent

Rom 13, 11-14

I kender tilmed timen og ved, at det er på tide at stå op af søvne. For nu er frelsen os nærmere, end da vi kom til tro. Natten er fremrykket, dagen er nær. Lad os da aflægge mørkets gerninger og tage lysets rustning på. Lad os leve sømmeligt, som det hører dagen til, ikke i svir og druk, ikke løsagtigt og udsvævende, ikke i kiv og misundelse, men iklæd jer Herren Jesus Kristus, og vær ikke optaget af det kødelige, så det vækker begær.

Formaning til gode gerninger

Den epistel handler ikke om troen, men om gerningerne og troens frugter. Den viser, hvordan et kristent liv blandt mennesker på jorden skal være i det ydre, med hensyn til legemet. Troen lærer derimod, hvordan et menneske skal vandre i Ånden og for Gud. Det skriver og lærer Paulus udførligt og apostolsk om, før han kommer til det stykke.

Når vi betragter dagens tekst nøje, ser vi, at den ikke lærer, men opmuntrer, formaner, driver og vækker dem op, der allerede ved, hvad de skal gøre. Paulus deler nemlig prædikeembedet i to dele i Romerbrevet 12, 7-8: at lære og formane eller tilskynde. At lære er at prædike noget, som folk ikke kender til, så de kan blive oplyste og forstandige. At formane er at tilskynde og holde folk fast på det, alle ved fra før. Begge dele er nødvendige for en ordets tjener, og derfor bruger Paulus også begge.

For at formaningen skal gøre et stærkt og godt indtryk, bruger han mange skønne og varierede ord. Han taler om søvn, mørke, lys, våben, gerning, dag og nat. Det er alt

sammen ord med billedlig betydning. Der menes her noget andet med dem end det, man normalt lægger i ordene. Han taler nemlig ikke om en naturlig nat og dag, lys og mørke, søvn, våben og gerning. Ved sådanne naturlige ting maler han et billede for os, for at han kan drive og føre os ind i vort åndelige væsen. Det er ligesom han vil sige: I ser, at timelige fordele får mennesker til at stå op af søvne, holde op med mørkets gerninger og begynde på dagens gerning, når natten er forbi og dagen er kommet. Hvor meget mere bør da ikke vi vågne op af vores søvn, aflægge mørkets gerninger og iføre os lysets, fordi vores nat er forbi og vores dag er brudt frem.

Med søvn mener han ondskabens og vantroens gerninger. At sove er jo en gerning, der egentlig sker om natten. Han forklarer det selv, når han siger: Lad os derfor aflægge mørkets gerninger.

Men at vågne og stå op betyder derimod troens og gudfrygtighedens gerninger. For at stå op er jo egentlig en gerning, vi gør om morgenen og dagen. Det taler han også om i 1 Thess 5, 5-10: "I er jo alle lysets børn og dagens børn. Vi tilhører ikke natten, og heller ikke mørket. Så skal vi da ikke sove som de andre, men være vågne og ædru. For de, der sover, sover om natten, og de, der drikker sig berusede, er berusede om natten. Men vi, der tilhører dagen, skal være ædru og iføre os troen og kærligheden som brynje og håbet om frelse som hjelm. For Gud har ikke bestemt os til at rammes af hans vrede, men til at opnå frelsen ved vor Herre Jesus Kristus, som døde for os, for at vi, hvad enten vi er vågne eller sover, skal leve sammen med ham.

Det er tydeligt, at Paulus her ikke forbyder den naturlige søvn, men at han bare bruger den sammenligning med den naturlige søvn og den vågne tilstand, for at betegne et godt og et dårligt liv. Kort sagt, er det at stå op af søvne, det samme som det han siger i Tit 2, 11-13: "For Guds nåde er blevet åbenbaret til frelse for alle mennesker og opdrager os

til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster og leve besindigt og retskaffent og gudfrygtigt i denne verden, mens vi venter på, at vort salige håb skal opfyldes og vor store Gud og frelser, Jesus Kristus, komme til syne i herlighed."

At sige nej til ugudelighed og verdslige lyster, kalder han i dagens epistel at stå op af søvne. At leve mådeholden, retfærdig og gudelig, kalder han i dagens epistel at våge og iføre sig lysets våben. Men åbenbarelsen af nåden er dagen og lyset, som vi senere skal høre.

Se nu hvordan den naturlige og den åndelige søvn ligner hinanden. Den, der sover, ser eller føler ikke alle de ting og alle de velsignelser, han har rundt om sig på jorden. Som et dødt og unyttig menneske ligger han midt blandt disse ting. Han hverken bruger dem eller bryder sig om dem. Til trods for at han lever, er han ligesom død for alle ting. Og videre, når han drømmer, ser han tåbelige billeder og ubrugelige kopier af de virkelige ting, i stedet for de virkelige ting selv. Han er da også så dum, at han mener, at han ser de virkelige, ægte ting. Men når han vågner, forsvinder disse drømmebilleder og bliver til intet, og så får han at gøre med virkelige ting, og ikke længer med billeder.

På samme måde forholder det sig på det åndelige plan. Et menneske, der lever i ugudelighed, sover. Det er ligesom dødt for Gud. Det ser eller føler ikke de rette åndelige goder, der bliver tilbudt og lovet det ved evangeliet. Det lader disse goder stå foran sig og rundt om sig til ingen nytte. Sådanne goder kan nemlig kun ses med hjertets tro, og de er endnu skjult for det menneske. Derimod blander mennesket sig i de timelige, forgængelige goder, vellyst og ære. I forhold til det evige liv, den evige glæde og salighed, er disse goder akkurat som drømmebilleder i forhold til de naturlige, legemlige, skabte ting.

Når mennesket vågner op og tager imod troen, falder alle sådanne forfængelige ting bort. De erkendes da at være aldeles intet. Det taler David om i Salme 73, 20: "Som en

drøm, når man vågner, Herre, når man står op, ringeagter man dens billede." I Esajas 29, 8 hedder det: "Som den sultne, der drømmer, at han spiser, men stadig er sulten, når han vågner, som den tørstige, der drømmer, at han drikker, men stadig er udmattet og tørstig, når han vågner. Sådan går det alle de folk, der fører krig mod Zions bjerg."

Men taler man ikke hånlig og bespottelig om verdens højeste magt, rigdom, lyst og ære, når man sammenligner det alt sammen med en drøm og et drømmebillede? Er det ikke dristigt at kalde kongernes og fyrsternes riger, deres gods, lyst og væld et drømmeværk? For disse tings skyld bruger de jo både vold og magt. De straffer og regerer strengt her på jorden. Ak, jordens vældige sover. De står ikke op, og ser heller ikke det lys i troen endnu.

v11 "For vores frelse er nu nærmere, end da vi blev troende."

Hvad betyder det? Har vi troet før, eller tror vi ikke nu? Her må man huske, hvad Paulus siger i Romerbrevet 1, at Gud ved sine profeter i Den Hellige Skrift har lovet det glædelige budskab om sin Søn Jesus Kristus, vor Herre. Det budskab forkynder, hvordan hele verden skal blive frelst ved ham, som Gud fortalte om til Abraham: "I din sæd skal alle folk på jorden velsignes", 1 Mos 22, 18. Den velsignelse, der her blev lovet Abraham i hans sæd, er ikke nogen andet end nåden og frelsen i Kristus, som ved evangeliet er forkyndt for al verden. Således vidner også Paulus i Rom 4 og Gal 4, at Kristus er Abrahams sæd, det vil sige, hans naturlige kød og blod. Og i ham bliver alle de velsignet, der tror på ham og påkalder ham.

Den Guds forjættelse er ofte senere blevet gentaget og udbredt ved profeterne. De har alle skrevet om Kristus og om hans nådes og evangeliums komme, som Paulus siger, ApG 3, 18-24. Den samme guddommelige forjættelse har alle hellige før Kristi fødsel troet på. De er altså blevet frelst og saliggjort i og ved den kommende Kristus. Derfor kalder

Kristus også den forjættelse for Abrahams skød, Luk 16, 22, hvor alle hellige fra Abraham og til Kristus er samlet.

Det er det, Paulus mener, når han siger: For vores frelse er nu nærmere, end da vi blev troende. Det er, som om han vil sige: Guds forjættelse til Abraham er nu ikke længere noget kommende, som vi har i vente. Forjættelsen er opfyldt. Kristus er kommet. Evangeliet er brudt frem og velsignelsen er uddelt over hele verden. Nu har vi alt det, vi tidligere har ventet og troet ifølge forjættelsen. Med disse ord har apostlen beskrevet den åndelige dag, som han siden taler om, og som egentlig er evangeliets frembrud og lys, som vi også siden skal høre.

Troens genstand er altid den samme

Ved det er troen imidlertid ikke ophævet. Den er tværtimod stadfæstet. På samme måde som fædrene tidligere har troet, at Guds forjættelse skal blive opfyldt, tror vi, at den samme forjættelse nu er opfyldt. Den ene tro er i sig selv ikke anderledes end den anden. Den eneste forskel er, at de følger efter hinanden, ligesom forjættelsen og opfyldelsen. De hænger begge ved Abrahams sæd, det vil sige, ved Kristus, den ene før og den anden efter hans komme.

Hvis man, som jøderne, vil tro, at Kristus endnu ikke var kommet, som om forjættelsen endnu ikke var opfyldt, da vil sådanne mennesker blive fordømt. De beskylder jo Gud for løgn, og mener at Gud endnu ikke har opfyldt sin forjættelse, som han dog har opfyldt. De taler som om frelsen var langt borte, som noget vi endnu kan vente skal komme.

Om den dobbelte tro taler Paulus i Rom 1, 17: "I evangeliet åbenbares Guds retfærdighed af tro til tro." Hvad betyder "af tro til tro"? Det betyder ikke andet end det: Skønt fædrenes tro og vores tro er en og den samme, idet de troede på den kommende og vi tror på den åbenbarede

Kristus, så fører dog evangeliet fra den første tro til den anden. Derfor er det nu nødvendig at tro ikke bare forjættelsen, men også den opfyldelse, der allerede har fundet sted. Den kunne Abraham og de andre fædre ikke tro, til trods for at de havde den samme Kristus som vi har. Én tro, én Ånd, én Kristus og ét fællesskab af alle hellige havde de også. Forskellen består bare i, at de var før Kristus, mens vi er senere end ham.

Altså har både fædrene og vi troet på én Kristus i den samme fælles tro og tror endnu på ham, men på en forskellig måde. For den tros skyld og for Kristi skyld siger vi, at vi har troet, skønt vi ikke levede på den tid. Det er nemlig bare fædrene, der dengang troede. På samme måde siger de, at de vil høre, se og tro på Kristus, skønt de ikke lever i vores tid. For nu er det os, der tror. Således siger David i Salme 8, 4: "Når jeg ser din himmel, dine fingres gerninger", uden at han har oplevet det. Sådan sætter den ene person sig i den andens sted, for den fælles tros skyld. Ved troen er de én gruppe, der har Kristus som deres midtpunkt.

At han siger: For vores frelse er nu nærmere end da vi blev troende, må ikke forstås sådan, at vi nu er nærmere ved at have den. Fædrene har nemlig haft den samme tro og akkurat den samme Kristus. Han har været ligeså nær dem, som han er os, som det hedder i Hebr 13, 8: "Jesus Kristus er i går og i dag den samme, ja til evig tid." Det vil sige: Kristus har været fra verdens begyndelse og bliver til dens ende. Alene ved ham og i ham er alle blevet frelst. De, der tror mest, er nærmest ham, og de, der tror mindst, er længst borte fra frelsen, når vi snakker om at eje og have den.

Paulus taler imidlertid om åbenbaringens nærhed. Han mener, at forjættelsen blev opfyldt ved Kristi komme til verden, at evangeliets lys da opstod i hele verden, og at Kristus ved det er kommet til alle mennesker og er blevet offentlig forkyndt. Derfor siger han, at vores frelse er kommet nærmere. For fædrene lå den endnu skjult i

forjættelsen. For dem var dagen endnu ikke brudt frem. Således siger han i Tit 2, 11: "Guds frelsende nåde er åbenbaret", det vil sige, den er brudt frem og er blevet offentlig forkyndt, selv om den også før har boet i alle de hellige.

På den måde udtrykker Skriften at Kristus kommer, skønt han tidligere har været i alle fædrene. Men han er ikke kommet til alle ved offentlig prædiken, før efter sin opstandelse fra de døde. Det er den komme, Skriften taler mest om. For dens skyld er han også kommet legemlig i den menneskelige natur. Det at han påtog sig menneskelig natur, vil ikke være til nogen nytte, hvis der ikke var blevet et evangelium af det. Et evangelium, der kunne forkynde ham i hele verden og kundgøre at han var blevet menneske, for at alle de, der ved evangeliet tror på Kristus, skal få del i den velsignelse, der var lovet. Derfor siger Paulus også, at evangeliet er lovet af Gud, Rom 1, 2. Det er som om han vil sige: Gud har haft evangeliet og den offentlige komme ved ordet mere for øje end den legemlige fødsel og Kristi komme i kødet. Han har først og fremmest tænkt på evangeliet og vores tro. Han har ladet sin Søn blive menneske, for at evangeliet om ham kan blive prædikeret, og for at hans frelse således kan komme nærmere og blive åbenbart for hele verden ved det offentlige ord.

Nogen har talt om fire slags komme, efter de fire søndage i advent. Men de har ikke lagt mærke til den komme, som Paulus her taler om. Den er den allernødvendigste og allervigtigste. De ved ikke hvad evangeliet er eller hvorfor det er givet. De snakker meget om Kristi komme, men jager ham alligevel længere fra os end himmel og jord er fra hinanden. Hvilken gavn har vi af Kristus, hvis vi ikke har ham i troen? Men hvordan kan vi have ham i troen, hvis evangeliet ikke bliver prædikeret?

v12 "Natten er fremskredet, men dagen er kommet nær."

Det vil sig at vores frelse er kommet nær. Med dagen mener Paulus nemlig evangeliet, for det er en dag, der oplyser hjerterne eller sjælene. Fordi dagen er brudt frem, er vores frelse kommet nær til os. Det vil sige, at Kristus og hans nåde, som Abraham fik løfte om, nu er brudt frem og prædiket i hele verden. Det oplyser alle mennesker, vækker os alle op af søvne og viser os de rette evige goder, for at vi skal få gavn af dem og vandre sømmelig i dagens lys.

På den anden side betyder natten al lære, der ikke er evangelium. Det er nemlig ikke nogen anden lære, der kan frelse os, end evangeliets lære. Alt andet er blot nat og mørke.

Hvis man rigtig lægger mærke til det, Paulus siger, ser man, at han beskriver den smukkeste og bedste del af dagen, nemlig den venlige morgenrøde og solopgang. Morgenrøden lyser jo, når natten er forsvundet og dagen er i færd med at bryde frem. Ved lyset fra morgenrøden synger fuglene, dyrene rører sig, mennesker står op. Når dagen bryder frem og morgenrøden skinner, ser det ud som om verden bliver ny og alle ting får liv. På mange steder i Skriften bliver evangeliets trøsterige og levende prædiken derfor sammenlignet med morgenrøden og solopgangen. Undertiden sker det i lignelser, mens det andre gange udtrykkes med klare ord. Således kalder Paulus her med klare ord evangeliet den frembrydende dag.

Det er den allerskønneste sol, Jesus Kristus, der skaber denne dag. Derfor kalder Malakias ham retfærdighedens sol. I kapitel 3, 20 siger han: "For jer, der frygter mit navn, skal retfærdighedens sol stråle frem, under dens vinger er der helbredelse." Alle de, der tror på Kristus, får nådens og retfærdighedens glans af ham, og bliver frelst under hans vinger. Om det siger også David: "Denne dag har Herren skabt, lad os juble og glæde os på den", Salme 118, 24. Med det vil han sige: Den legemlige sol kommer med den legemlige dag, men denne dag gør Herren selv. Han er selv den sol, som lyset og dagen, det vil sige, evangeliet, går ud

fra og skinner ud over hele verden. I Joh 8, 12 siger Kristus jo også selv: "Jeg er verdens lys."

Allerskønnest skildrer David både solen og dagen, Kristus og evangeliet, i Salme 19, 2, hvor han siger: "Himlen fortæller om Guds herlighed." Det vil sige: Ligesom den legemlige himmel bringer solen og dagen med sig, og solen er i himlene, på samme måde bringer apostlene med deres prædiken den rette sol, Kristus, og på samme måde indeholder deres prædiken Kristus. I det følgende siger David: "På himlen har han rejst et telt til solen, den går som en brudgom ud af sit kammer, den gennemløber sin bane glad som en helt. Fra himlens ene ende går den ud og når rundt til den anden, intet er skjult for dens glød."

Alt det er sagt om denne dags herlige frembrud, om evangeliet, som Skriften priser højt. For evangeliet gør levende, glad, lystig, virksom, og bringer alt godt med sig. Derfor hedder det også evangelium, der betyder et glædeligt budskab.

Men hvem kan fortælle om alt det, denne dag åbenbarer for os? Den viser os, hvem Gud er, hvem vi er, hvad der er sket i fortiden, hvad der vil ske i fremtiden, i Himlen, i Helvede, på jorden, blandt engle og dæmoner. Vi lærer, hvordan vi skal forholde os til alle disse ting. Hidtil har Djævelen bedraget os, så vi har forbigået denne dag og i stedet søgt sandheden hos filosofferne og ateistiske videnskabsmænd, der ikke ved en pind om disse sandheder. Vi har ladet os forblinde af menneskelære og er blevet ført ind i mørket. For hvor denne dag ikke er, kan der ikke være noget lys. Ellers ville Paulus og hele Skriften ikke kun ophøje denne dag og kalde alt andet for nat. Det må være et udtryk for Guds store vrede, at vi søger små genskin i stedet for Skriftens stærke, klare lys. Kristus selv kalder sig jo dog for verdens lys og sol. At de pavetro universiteter er hjemsted for Djævelens allerværste folk fremgår alene af den kendsgerning, at de helt og holdent er optaget af menneskelige tanker og filosofi. Det går de højere op i end i

læren om Kristus. Ja, de beskæftiger sig slet ikke med Kristus, men udelukkende med menneskelig filosofi.

v12 "Lad os derfor aflægge mørkets gerninger og iføre os lysets våben."

På samme måde som Kristus er solen, og evangeliet dagen, så er troen vort lys, eller det at vi ser og er vågne om dagen. For det hjælper ikke om solen skinner og bringer dag, hvis øjnene ikke mærker lyset. Skønt evangeliet er brudt frem, skønt Kristus er forkyndt i hele verden, så er det alligevel kun dem, der er blevet oplyst ved det, der har taget imod det og ved troens lys er stået op af søvne. For de sovende er solen og dagen derimod til ingen nytte. De har ikke nogen lys fra den. De ser lige så lidt som om der hverken var sol eller dag.

Om den tid og stund er det han siger: Kære brødre, fordi vi nu ved at det er tiden til at stå op af søvne osv. Det er en åndelig tid og stund, men den er gået op i den legemlige tid. Den går fremdeles op hver dag og minder os om at vi nu skal stå op af søvne og aflægge mørkets gerninger osv. Med det viser Paulus, at han ikke taler til dem, der endnu lever i vantro. Som før sagt, lærer han nemlig her ikke om troen, men om troens frugter og gerninger. Han siger, at de ved at tiden er der, at natten er forsvundet og at dagen er kommet.

Formaningernes nødvendighed

Men hvis du spørger: Trænger de troende til en sådan undervisning? Da skal du huske på, at der før blev sagt, at der er to slags prædikener. Det er en, der lærer, og en anden, der indskærper og opmuntrer. Og et menneske ved aldrig så meget, at han ikke trænger til at blive opmuntret og formanet til en fornyet betragtning af det, han ved fra før. Ved det kan han hindre at hans største fjender,

Djævelen, verden og kødet, skal gøre ham træt og ligeglad, så han til sidst sover ind og bliver uskikket til alt.

I sit første brev, kapitel 5, 8, siger Peter: "Vær ædru og våg. Jeres modstander Djævelen går omkring som en brølende løve og søger, hvem han kan opsluge." Således vil også Paulus her have sagt: Fordi Djævelen, verden og kødet ikke slutter at angribe os, så må man heller ikke slutte at formane og opmuntre til årvågenhed og iver. Derfor kaldes Helligånden også en opmuntrer, der driver og tilskynder os til det gode.

Af samme grund vælger Paulus også sine ord med omhu, og kalder ikke mørkets gerninger våben. Derimod kalder han lysets gerninger våben og ikke gerninger. Hvorfor gør han det? Uden tvivl for at bevise at det er en strid, der koster møje, arbejde og fare, hvis vi vil våge og leve et godt kristent liv, da tre så stærke fjender som Djævelen, verden og kødet strider uafsladelig mod os dag og nat. Derfor siger Job også i kapitel 7, 1: "Er et menneske ikke i kamp på jorden?"

At være i uafsladelig strid hele sin livstid, er en alvorlig sag. Derfor er det vel også nødvendig at bruge gode basuner og trommer, det vil sige, sådanne prædikener og formaninger, der kan styrke os og holde modet oppe i os i striden. Gode gerninger er våben. Onde gerninger er ikke våben, når vi ikke adlyder dem og lader dem sejre. Men ellers er de også våben, som apostlen siger i Rom 6, 13: "Stil heller ikke jeres lemmer frem for synden til uretfærdigheds våben." Det er det samme som om han havde sagt: Lad ikke mørkets gerninger overvinde jer, så jeres lemmer bliver uretfærdigheds våben.

Jeg har ofte sagt, at lyset her betyder troen, som skinner ud fra evangeliets dag fra solen Kristus ind i vore hjerter. Derfor er lysets våben ikke andet end troens gerninger. På den anden side er mørket vantroen, der hersker der, hvor evangeliet og Kristus ikke er til stede. Den går ud fra menneskelærdom og egen fornuft og bliver regeret af

Djævelen. Derfor er mørkets gerninger vantroens gerninger. Ligesom Kristus er den lyse tros herre og regent, så kalder også Paulus Djævelen en regent over det mørke (Ef 6, 12), det er, en herre over de vantro.

Således siger han også i 2 Kor 4, 3-4: "Men hvis også vort evangelium er skjult, så er det skjult for dem, der fortæbes, i hvem den verdens Gud har forbundet de vantroes sind, for at evangeliets oplysning om Kristi herlighed, som er Guds billede, ikke skal skinne for dem." I det følgende skal vi høre, hvad slags gerninger, der hører til disse to slag.

v13 "Lad os vandre sømmelig, som om dagen."

Om dagen gør man ikke mørkets gerninger. Den ene skammer sig for den anden og opfører sig ordentligt. Man siger: Natten kender ikke til skam. Det er også sandt, og derfor bruger man natten til de gerninger, man skammer sig over at gøre om dagen. Men dagen er blufærdig og tvinger os til ærbar livsførelse.

Således skal et kristent liv også være, så alle dets gerninger er nogen, man ikke behøver at skamme sig over, selv om hele verden så dem. Den, der lever og handler sådan, at han nødig vil lade sine gerninger blive set og hørt af alle, han lever sandelig ikke kristelig. Derfor siger Kristus i Joh 3, 20: "For hver den, der gør ondt hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal blive straffet, men den, der gør sandhed, kommer til lyset, for at hans gerninger må blive kendte, at de er gjort i Gud."

Af det ser du, hvor nødvendig det er med en sådan opmuntring og formaning til at våge og iføre sig lysets våben. Hvor mange kristne er det vel nu, der kan tåle at deres gerninger kom for lyset? Men hvad er det for et kristelig liv, vi hyklere fører, når vi ikke tåler at vores levevis bliver åbenbart for mennesker? Ak, den er jo allerede åbenbart for Gud og hans engle, og på den yderste dag vil den også blive åbenbart for alle.

Derfor skal en kristen leve sådan, som han på den yderste dag vil stå for alles øjne. Paulus siger i Ef. 5, 8: "Vandre som lysets børn! Lysets frugt er renhed, godhed, retfærdighed og sandhed." Og i Rom 12, 17 siger han: "Hav omsorg for det gode for alle menneskers åsyn", og i 2 Kor 1,12: "For det er vores ros: Vores samvittigheds vidnesbyrd at vi har vandret i verden, men særlig hos jeres, i enfoldighed og retsindighed for Gud, ikke i kødelig visdom, men i Guds nåde."

Et sådan liv kan man ikke føre uden at man har troen, da den muntre, friske og mandige tro har nok at gøre, hvis den skal kunne bevare et sådan liv og ikke blive søvrig og træt. Og ligesom det er nødvendigt at lære og prædike for de uvidende, så er det ligeså nødvendigt at opmuntre de forstandige, for at de ikke skal holde op med den levevis, de har begyndt, og give efter for angrebene fra det begærlige kød, den forførelseriske verden og den listige Djævel.

v13 "Ikke i svir og drikkeri, ikke i utugt og udsvævelse, ikke i strid og misundelse."

Her nævner han mørkets gerninger ved navn. Ovenfor betegnede han dem alle med det ene ord søvn, som det står i 1 Thess 5, 6: "Lad os derfor ikke sove, som de andre gør, men lad os våge og være ædru." Han forbyder ikke den naturlige søvn, men den åndelige, som fører sådanne mørkets gerninger med sig. Den naturlige søvn bliver kun en mørkets gerning, når den tjener til vellystig pleje for kødet og er en hindring for lyset og dets våben.

De seks nævnte mørkets gerninger står her for alle andre, for i Gal 5, 19-21 og Kol 3, 5-8 nævner apostlen mange flere. For at forklare dem alle i korthed, vil vi dele disse seks og stille nogen på højre og nogen på venstre side. På den højre side sætter vi fråseri, drukkenskab, utugt og udsvævelse, og på den venstre sætter vi strid og misundelse. I Skriften betyder den venstre side nemlig modgang og det, der følger med modgang, som f. Eks. Vrede og strid. Den højre side betyder lykke og det, der gerne følger med lykken: vellyst,